

بحران‌های هویت

نقد اجتماعی پست‌مدرنیته

نویسنده: رابرت جی. دان

مترجم: صالح نجفی

سرشناسه	دان، رابرت جی. Dunn, Robert G
عنوان و نام پدیدآور	بحران‌های هویت: نقد اجتماعی پست مدرنیته رابرت جی. دان / مترجم صالح نجفی
مشخصات نشر	تهران: شیرازه کتاب ما، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	م: ۵۳۶ ص.
فروست	مجموعه فلسفه و اقتصاد سیاسی ۷
شابک	۹۷۸-۹۶۲۲-۹۸۹۲-۲۴-۹
وضعیت فهرست نویسی	آی‌آی‌آی
پادداشت	Identity Crises: a Social Critique of Postmodernity, c1998.: عنوان اصلی
پادداشت	کتاب حاضر نخستین بار تحت عنوان "بحران‌های هویت نقد اجتماعی پست مدرنیته" توسط انتشارات نشر و پژوهش شیرازه در سال ۱۳۸۱ منتشر شده است.
عنوان دیگر	بحران‌های هویت
موضوع	فراتجدد — جنبه‌های اجتماعی Postmodernism — Social aspects
شماره افزوده	نجفی، صالح، ۱۳۴۱ — مترجم
رده بندی کنگره	HM11۹
رده بندی دیویی	۱۳۰۰
شماره کاتالوگ ملی	۵۸۸۶۶۲۸

بحران‌های هویت

نقد اجتماعی پست مدرنیته

ترجمه: رابرت جی. دان

مترجم: صالح نجفی

انتشارات: شیرازه کتاب ما

کتاب و صحافی: پردیس دانش

تیراژ: ۳۳۰ نسخه

چاپ اول: تیر ۱۴۰۱

حق چاپ و نشر محفوظ است.

تهران: صندوق پستی: ۱۱۱-۳۱۴۵

تلفن: ۸۸۵۵۲۲۹۷ فکس: ۸۸۵۵۱۶۹۱

همراه: ۰۹۳۶-۹۵۰۰۱۸۲

سایت: www.shirazehketab.com

فهرست

پادداشت دبیر مجموعه ۱

مقدمه ۱

«پست مدرنیسم» و «پست مدرنیته» ۲

هویت، تعیین هویت، و تفاوت ۴

بحران‌های هویت، سیاست، و نظریه دانشگاهی ۶

مناسبات اجتماعی، تغییرات فرهنگی، و نظریه: نظری اجتماعی ۱۲

فصل اول: زمینه‌سازی مجدد نظریه

مناسبات اجتماعی هویت و تفاوت ۲۹

منشاء و معنای سیاست هویتی ۳۳

سردرگمی‌های سیاست هویتی: مسئله تفاوت ۵۳

رهیافت مبتنی بر مناسبات اجتماعی به هویت و تفاوت ۵۹

مناسبت‌مندی اجتماعی و رسالت‌های ساخت‌باوری ۷۸

درباره تنش‌های موجود میان علم‌باوری و ویژه‌باوری ۹۳

نتیجه‌گیری: تحلیل اجتماعی و مقوله «فرد» ۹۸

فصل دوم: مدرنیته و پست مدرنیته

دگرپرسی‌ها در تکوین هویت ۱۰۹

هویت: مفهومی متغیر به مدرنیته و صورت‌بندی‌های مدرن آن ۱۱۳

مدرنیته، اجتماع، و فرد ۱۳۱

هویت در پست مدرنیته: انتضات مصرف ۱۴۲

- ۱۵۹ . تلویزیون به منزله یک شکل کالایی: مصرف و جایابی مناسبات اجتماعی
 ۱۷۴ ..... سرنوشت هویت: اجتماعات، مصرف، و فرهنگ تودم‌ای

فصل سوم: درباره‌گذار از مدرنیته به پست مدرنیته

- ۱۸۷ ..... دگردیسی‌های فرهنگ
 ۱۹۲ ..... مدرنیته و پست مدرنیته
 ۱۸۹ ..... مدرنیته و بحران پست مدرن: معنا، چندپارگی، ناهمگنی، فضا، و زمان
 ۲۱۲ ..... دلالت بصری و در آمدن جامعه در ذیل مقوله زیباشناسی: تأثیر و تأثر
 ..... متقابل سرمایه و فرهنگ
 ..... خواننده همچون مؤلف، مصرف‌کننده همچون تولیدکننده: مصرف
 ۲۲۲ ..... همچون حذف مرجعیت
 ۲۳۰ ..... وانعای و بحران واقعیت پست مدرن
 ۲۳۰ ..... فرهنگ در محاصره: نمایش، وانعای، و هویت

فصل چهارم: شرح بی‌ثبات گشتن هویت

- ۲۲۹ ..... روند پست مدرن شدن، کالایی شدن، و همترازی پایگان فرهنگی
 ۲۵۳ ..... مدرنیزاسیون و پست مدرنیزاسیون
 ..... مصرف و انباشت انعطاف‌پذیر: تغییرات اقتصادی، کالا، و
 ۲۵۷ ..... بی‌ثبات شدن منزلت
 ۲۸۹ ..... رسانه‌های الکترونیکی و کالایی شدن تصاویر
 ۳۰۰ ..... جهانی شدن و جغرافیاهای فرهنگی نوین
 ۳۱۷ ..... جنبش‌های اجتماعی نوین
 ۳۲۴ ..... پست مدرنیزاسیون و دگردیسی فرهنگ

فصل پنجم: هویت، سیاست، و منطق دوگانۀ پست مدرنیته

- ۳۲۹ ..... انشقاق و تکثر
 ۳۳۸ ..... جست و جوی تفاوت در پست مدرنیته: انشقاق یا تکثر؟
 ۳۵۲ ..... برابر نهادهای انشقاق: تلاش برای یافتن تکیه‌گاه
 ۳۷۹ ..... عوام‌گرایی فرهنگی، سنت، و ابهامات سیاسی پست مدرنیته

یادداشت دیرمجموعه

هرچند امروز مقوله «پست‌مدرن» در فضای فرهنگی جهان حضوری مستمر یافته است، اما کمتر توجهی به شرایط اجتماعی برآمدن آن شده است. رابرت دان، نویسنده این کتاب بر این نظر است که تبیین نظریه پست‌مدرن به واسطه نقد مدرنیته، یعنی به واسطه نقد فاعل شناسایی قدر قدرت، نه فقط کفاف درک وضعیت پست‌مدرنیته را نمی‌دهد بلکه فضای محدودی را به وجود می‌آورد که گویی می‌توان در آن، فرد را فارغ از تعادلات اجتماعی، اقتصادی و سیاسی اش شناخت یا اینکه می‌توان بدون در نظر گرفتن وضعیت تاریخی - اجتماعی، به داوری و ارزش‌سداوری و درباره عملکرد گروه‌های مردمی و پدیدارهای جمعی پرداخت. از این منظر است که مقوله هویت، جایگاهی محوری در بحث رابرت‌دان پیدا می‌کند و این پرسش که پست‌مدرنیته ناظر بر چه جامعه‌ای است، پاسخ خود را در گونه‌گونی شیوه‌های کسب و اخذ هویت در جامعه می‌یابد. زیرا وی بر این نظر است که کمتر مقوله‌ای را می‌توان گفت که همچون مقوله هویت، در آن واحد در خود فردیت و جمعیت، یادگار دوران ماضی و وضع حال و چشم‌داشت به آینده و دست آخر فرهنگ و سیاست را بازتاب دهد.

به این اعتبار جستجوی عوامل و شرایطی که به آنچه بحران‌های فرهنگی نامیده می‌شود و به تعبیری حاصل بحران مدرنیته و زمینه‌ساز برآمدن پست‌مدرنیته بوده‌اند، راهی است که نویسنده کتاب برای نقد اجتماعی پست‌مدرنیته برگزیده است. اینک، تحقیق در عوامل و شرایطی که بر برآمدن وضعیت پست‌مدرن انجامیده‌اند، رابرت دان را به این نتیجه می‌رساند که

پست مدرن شدن جهان یعنی جهانی شدن سرمایه، تعدد و تکثر منابع آشکار و پنهان قدرت، شیوه‌های جدید اعمال سلطه و قهر که مدرنیته و ارزش‌های جهانشمول آن را به چالش طلبیده‌اند و به طبع آن هویت اجتماعی فرد را نیز دچار سردرگمی کرده‌اند، زمینه عینی برآمدن اندیشه پست مدرن را فراهم کرده‌اند و نه بالعکس.

در واقع، نیازهای سرمایه به تبیین ساختارهای انعطاف‌پذیر فزاینده که در خود کردن مراکز بزرگ تولیدی، جابجایی محل جغرافیایی بناگاههای تولید و توزیعی، چشمپوشی بر کاستی‌های فرهنگی پیش مدرن در جوامعی که به دلیل هزینه‌های پایین تولید، سود سرمایه را افزایش می‌دهند و حاکمیت جهانی مصرف‌گرایی بازتاب می‌یابند، نمی‌توانست با سویه‌های رهایی بخش مدرنیته سازگاری داشته باشد. برطرف کردن این نیازها به اندیشه‌ای احتیاج داشت که بتواند روایت‌های کلان و جهانشمول مدرنیته را به چالش بکشد. اندیشه پست مدرن زائیده چنین چالشی است.

در عین حال، رابرت دان ناکید می‌کند که این اندیشه مانند سایر اندیشه‌های انتقادی دارای وجوه خودمختاری نیز هست که به پیروی محض از زمینه اجتماعی محدود نمی‌ماند و امکانات نقد سویه‌های سلطه‌طلبی موجود در مدرنیته را نیز فراهم می‌آورد.

مراد تقی